

Pressi- ja teabeosakond

Euroopa Liidu Kohus
PRESSITEADE nr 05/22
Luxembourg, 18. jaanuar 2022

Kohtuotsus (kohtuasi C-118/20)
Wiener Landesregierung (naturalisatsiooni korras kodakondsuse andmise
kinnituse tagasivõtmine)

Naturalisatsiooni korras kodakondsuse andmise kinnituse tagasivõtmine peab olema kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega, kui see takistab liidu kodakondsust taastada

Üldjuhul on siiski see liikmesriik, kelle kodakondsusest palub puudutatud isik end vabastada, et tal oleks võimalik saada teise liikmesriigi kodakondsus, kohustatud tagama, et tema otsus, millega see taotlus rahuldatakse, jõustub alles siis, kui isik on uue kodakondsuse tõepoolest omandanud

JY, kes oli sel ajal Austrias elav Eesti kodanik, esitas 2008. aastal taotluse Austria kodakondsuse saamiseks. Toona pädev Austria haldusasutus¹ kinnitas talle 11. märtsi 2014. aasta otsusega, et see kodakondsus antakse talle siis, kui ta kahe aasta jooksul tõendab, et tema kodakondsussuhe Eestiga on lõpetatud. JY esitas ettenähtud tähtaja jooksul kinnituse, et 27. augustil 2015 lõpetati tema kodakondsussuhe Eestiga. Alates sellest ajast on JY kodakondsuseta isik.

Austria haldusasutus, kellele pädevus oli üle läinud², tühistas 6. juuli 2017. aasta otsusega riigisisese õiguse alusel 11. märtsi 2014. aasta otsuse ja jättis JYi taotluse Austria kodakondsuse saamiseks rahuldamata. Oma otsuse põhjenduseks märkis see asutus, et JY ei vastanud enam kodakondsuse andmise tingimustele, mis on riigisiseses õiguses ette nähtud. Nimelt pani JY pärast seda, kui ta oli saanud kinnituse, et talle antakse Austria kodakondsus, toime kaks rasket haldusrikkumist, mis seisnesid selles, et tema sõidukile ei olnud paigaldatud tehnõulevaatuskleebist ja et ta juhtis mootorsõidukit alkoholihoobes. Samuti oli ta vastutav kaheksa haldusrikkumise eest, mis olid toime pandud enne, kui kõnealune kinnitus talle anti.

Kuna JYi kaebus selle otsuse peale jäeti rahuldamata, esitas ta kassatsioonkaebuse Verwaltungsgerichtshofile (Austria kõrgeim halduskohus). See kohus märkis, et võttes arvesse haldusrikkumisi, mille JY pani toime enne ja pärast seda, kui talle anti kinnitus Austria kodakondsuse andmise kohta, olid selle kinnituse tagasivõtmise tingimused Austria õiguse kohaselt täidetud. Tal tekkis siiski küsimus, kas JYi olukord kuulub liidu õiguse kohaldamisalasse ja kas pädev haldusasutus pidi selle otsuse vastuvõtmisel, millega võeti naturalisatsiooni korras kodakondsuse andmise kinnitus tagasi ja mis takistas JYil liidu kodakondsust taastada, järgima seda õigust, eelkõige selles tunnustatud proportsionaalsuse põhimõtet, arvestades puudutatud isiku olukorrale sellisest otsusest tulenevaid tagajärgi.

Neil asjaoludel otsustas eelotsusetaotluse esitanud kohus esitada Euroopa Kohtule küsimused liidu õiguse tõlgendamise kohta. Euroopa Kohtu suurkoda tõlgendas oma kohtuotsuses ELTL artiklit 20 oma kohtupraktika³ raames, mis puudutab liidu õiguse seisukohast liikmesriikide kohustusi kodakondsuse omandamise ja kaotamise valdkonnas.

Euroopa Kohtu hinnang

Esimeseks leidis Euroopa Kohus, et **sellise isiku olukord, kellel on ainult ühe liikmesriigi kodakondsus ning kes loobub sellest kodakondsusest ja kaotab seetõttu liidu kodaniku staatuse eesmärgiga saada teise liikmesriigi kodakondsus pärast seda, kui viimati**

¹ Niederösterreichische Landesregierung (Alam-Austria liidumaa valitsus, Austria).

² Wiener Landesregierung (Viini liidumaa valitsus, Austria).

³ Mis tuleneb 2. märtsi 2010. aasta kohtuotsusest Rottmann, [C-135/08](#) (vt ka pressiteade [nr 15/10](#)) ning 12. märtsi 2019. aasta kohtuotsusest Tjebbes jt, [C-221/17](#) (vt ka pressiteade [nr 26/19](#)).

nimetatud liikmesriigi asutused on talle kinnitanud, et see kodakondsus talle antakse, kuulub oma olemuse ja tagajärgede poolest liidu õiguse kohaldamisalasse, kui kinnitus võetakse tagasi ja takistatakse seega isikul liidu kodaniku staatust taastada.

Sellega seoses tõdes Euroopa Kohus kõigepealt, et kinnituse tagasivõtmise ajal oli JY kodakondsuseta isik ja ta oli kaotanud liidu kodaniku staatuse. Kuna taotlus lõpetada kodakondsussuhe oma päritoluliikmesriigiga esitati naturalisatsiooni korras Austria kodakondsuse saamise menetluses tulenevalt sellest, et võttes arvesse talle antud kinnitust, täitis JY selle menetlusega seotud nõuded, ei saa asuda seisukohale, et selline isik nagu JY on vabatahtlikult loobunud liidu kodaniku staatusest. Vastupidi, kuna ta sai vastuvõtvalt liikmesriigilt kinnituse, et talle antakse selle riigi kodakondsus, oli kodakondsussuhte lõpetamise taotluse eesmärk täita selle kodakondsuse saamise üks tingimus ning pärast selle kodakondsuse saamist omada jätkuvalt liidu kodaniku staatust ja sellega kaasnevaid õigusi.

Seejärel märkis kohus, et kui vastuvõtva liikmesriigi pädevad asutused võtavad naturalisatsiooni korras kodakondsuse andmise menetluses tagasi naturalisatsiooni korras kodakondsuse andmise kinnituse, on puudutatud isik, kes oli ainult ühe teise liikmesriigi kodanik ja loobus selle menetlusega seotud nõuete täitmiseks oma päritoluriigi kodakondsusest, olukorras, kus tal on võimatu jätkuvalt kasutada õigusi, mis tulenevad tema kui liidu kodaniku staatusest. Selline menetlus tervikuna mõjutab ELTL artikliga 20 liikmesriikide kodanikele antud staatust. See võib nimelt viia selleni, et JYi olukorras olev isik jääb ilma kõigist selle staatusega seotud õigustest, kuigi menetluse alustamise ajal oli isikul liikmesriigi kodakondsus ja tal oli seega liidu kodaniku staatus.

Märkides, et JY kasutas Eesti kodanikuna oma liikumis- ja elamisvabadust, kui ta asus elama Austrias, kus ta elab juba mitu aastat, rõhutas Euroopa Kohus lõpetuseks, et ELTL artikli 21 lõikega 1 soodustatava järkjärgulise lõimumise loogika nõuab, et sellise liidu kodaniku olukord, kellele on nimetatud sätte alusel antud õigused tulenevalt sellest, et ta kasutab oma õigust liidus vabalt liikuda, ja kes ei kaota mitte ainult neid õigusi, vaid ka liidu kodaniku staatuse, kuigi ta püüdis naturalisatsiooni korras kodakondsuse saamise teel vastuvõtva liikmesriigi ühiskonda rohkem sulanduda, kuulub liidu kodakondsust käsitlevate EL toimimise lepingu sätete kohaldamisalasse.

Teisena tõlgendas Euroopa Kohus ELTL artiklit 20 nii, et **pädevad riigisisised asutused ja vastuvõtva liikmesriigi kohtud peavad kontrollima, kas kinnituse tagasivõtmise otsus, mis muudab puudutatud isiku liidu kodaniku staatuse kaotamise lõplikuks, on proportsionaalsuse põhimõttega kooskõlas**, arvestades selle tulemusena isiku olukorrale tekkivaid tagajärgi. **Proportsionaalsuse põhimõtte järgimise nõue ei ole täidetud, kui niisugust otsust põhjendatakse haldusrikkumistega, mis seisnevad liiklusreeglite rikkumises, mis vastavalt kohaldatavale riigisisesele õigusele toovad kaasa pelgalt rahalise sanktsiooni.**

Sellele järeldusele jõudmiseks märkis Euroopa Kohus, et kui naturalisatsiooni korras kodakondsuse andmise menetluses, mis on liikmesriigis algatatud, nõuab liikmesriik liidu kodanikult, et ta loobuks oma päritoluliikmesriigi kodakondsusest, nõuavad selle kodaniku ELTL artiklist 20 tulenevate õiguste kasutamine ja soovitatav toime, et ta ei kaotaks kunagi oma põhistaatust liidu kodanikuna selle menetluse rakendamise tõttu. Nimelt jätab selle staatuse mis tahes – isegi ajutine – kaotamine puudutatud isiku määramata ajaks ilma võimalusest kasutada kõiki sellest staatusest tulenevaid õigusi.

Seega, kui liikmesriigi kodanik taotleb oma kodakondsusest vabastamist selleks, et tal oleks võimalik saada teise liikmesriigi kodakondsus ja omada jätkuvalt liidu kodaniku staatust, ei peaks päritoluliikmesriik selle teise liikmesriigi antud kinnituse alusel, mille kohaselt antakse kodakondsus naturalisatsiooni korras, tegema lõplikku otsust kodakondsusest vabastamise kohta, ilma et ta tagaks, et see otsus jõustub alles siis, kui uus kodakondsus on tõepoolest omandatud.

Samas, kui liidu kodaniku staatus on juba ajutiselt kaotatud seetõttu, et naturalisatsiooni korras kodakondsuse andmise menetluses on päritoluliikmesriik puudutatud isiku kodakondsuse ära võtnud enne, kui viimane on tegelikult omandanud vastuvõtva liikmesriigi kodakondsuse, lasub kohustus tagada ELTL artikli 20 soovitatav toime ennekõike viimati nimetatud liikmesriigil. See kohustus kehtib eriti naturalisatsiooni korras kodakondsuse andmise kohta antud kinnituse tagasivõtmise otsuse korral, mis võib liidu kodaniku staatuse kaotamise lõplikuks muuta. Sellise otsuse võib seega teha üksnes õiguspärastel põhjustel ja proportsionaalsuse põhimõtet järgides.

Proportsionaalsuse hindamine nõuab nimelt, et kontrollitaks, kas arvestades puudutatud isiku toime pandud rikkumiste raskust, on selline otsus õigustatud. Kuna JYi puhul ei takistanud enne naturalisatsiooni korras kodakondsuse andmise kinnitust toime pandud rikkumised selle kodakondsuse andmist, ei saa neid rikkumisi kinnituse tagasivõtmise otsuse alusena enam arvesse võtta. Mis puudutab pärast naturalisatsiooni korras kodakondsuse andmise kinnitust toime pandud rikkumisi, siis arvestades nende laadi ja raskust ning nõuet, et mõisteid „avalik kord“ ja „avalik julgeolek“ tuleb tõlgendada kitsalt, ei ilmne, et JY kujutaks endast tõelist, vahetut ja piisavalt tõsist ohtu, mis kahjustaks mõnd ühiskonna põhihuvi või Austria Vabariigi avalikku julgeolekut. Liiklusreeglite rikkumisi, mille eest võib määrata pelgalt haldustrahvi, ei saa nimelt käsitada sellisena, et need tõendaksid, et nende rikkumiste eest vastutav isik kujutab avalikule korrale ja julgeolekule ohtu, mis võiks õigustada tema liidu kodaniku staatuse lõplikku kaotamist.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriigi kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teistele liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127.

Kohtuotsuse kuulutamise pildid on kättesaadavad agentuuri [Europe by Satellite](#) kaudu ☎ (+32) 2 2964106